

ივერი

გაზეთის ღირსი					
თვე	მან.	კ.	თვე	მან.	კ.
11	10	6	5	5	50
10	9	5	4	4	75
9	8	4	3	3	50
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი — ერთი შურია.

გაზეთის დასავალი და გერმანულენოვანი დასავალი უნდა მიჰმართოს თხოვნით რედაქციას ანაღ-მეფის ტერაზულ, სახლი № 9, ბ. ხიდგველის საცხოვროს, გოლოვინის პრესბიტერი, ცენტრალურს და გერმანულს წიგნების მაღაზიას.
უპასუხოდ დარჩენილი წერილები რედაქციის ხელში არაა.

1877—1887 წელიწადი

საბოლოოტიკო და სლიტიერატურა გაზეთი

1877—1887 წელიწადი

კვირა, ამა მარტის 22-ს, დღის 11 საათზე, კალაუზის ციკლოსაში გარდასული იქნება პანაშვილი ახლად მიცემულთა, გლეხის იოსებ დავითაშვილის მოსახსენებლად მის ნაცნობთა და ვისის ნიქს-პატრის მცემელთა მიერ.
(3—2)

დღეს, 21 მარტს

ბანის თაბარში ქართლის დრამატული დისნის არტისტის მ. ბაზინის მიერ გამართული იქნება:

ს ა ლ ი ბ ა რ ა ტ უ რ ი
ს ა ლ ა მ
ქაბან ბავსინა-ცაბარლია და ბ. ს. ყოფიანის მიხარწილობით. საღამო სამის განყოფილება-საგან შესვლა. წყაითული იქნება ლექსები, პოემა, დიპტიხი თაშ. დაბალია და ერთი სვეტიშვილის ტრაგედია დღეს მთელი დღით.

დღითი თაბ-დატეულია—ს საუკეთესო ადგილები ცხოველ-სურათების იქნება წარმოდგენილი სურათების დასვლას მხატვარი ბ. ნიჭილიანი.
ანდერტეხების მიხედვით
„ბაღალ-ბაღალ“
ადგილების ფასი ჩვეულებრივად დასაწამის 8 საათზედ

მარტის 22 მარტს ტფილისის კლუბში (მუხრან-ბატონის სახლში), საღამოს 7 1/2 საათზე, გამართული იქნება:
ს ა ს კ ა რ ი ა
კონცერტის გამართვის საქართველოს ენა-ზოგის ხორი
მამა აუშვიანი ლოტაბარბაი.
პლაჟიანი თხოვრებ კლუბის შეიჯარვით.

ფალეტონი

უხროთა შორის
ცოდვის გამოძახებებს სჯობია, — რა გავხდებით ლაპარაკს? — არის მწერლის ანუ დედა-კაცისე. — დედა-კაცისი საქმე. — დედა-კაცისი მტრები და მომხრენი. — გადაჭარბეს! — მტრებს გული მოეღო და მოეფიქრა. — პირდაპირი მიმართვა. — ღებნი პირდაპირი. — რა გ'ვინდობს საყურად? — ერთი ანდაზა ინგლისის მკვლელები. — ინგლისი შინაგარე მკვლელობა. — ერთი მწერლის დედა-კაცის ამბავი. — ბეგრის არ ინაჭრეს!

ცოდვის გამოძახებებს სჯობია და ფარგისა, და იაღის ჩვენ საქმეობად ვაძვლებთ ერთს ნივლად მისატყვევებელს ცოდვის, რომელიც ჩვენ მიგვიღდეს მკითხველების და მეტადრე მკითხველ ქალების წინაშე. მართლაც და, ბატონებო, განა დღი ცოდვა, დანაშაულობა არ არის ეს ჩვენის მხრივ ვი წელიწადზე მეტია, რაც ჩვენ განუწყვეტილად, მუდითად თელ-უფის ვადენებთ უცხოელების ყოვალ-ცხოვრებას; ყოველ შაბათობით ჩვენის გაზეთის ქვემო-სართულში

ტფილისი, 20 მარტი

გარდა იმისა, რაც წინა წერილში მოვიხსენიეთ, სხვა რა წინა აქვს ჩვენებურს ქვეყნის? არაფერი, თუ კარგად არჩეულია, კარგად მოვლილი და ნაშრომნი. უკრ ერთისა, რომ თითქმის ქვაბ ქვეყლია და ბოჭკავით ფეხის იმ ერთ გვარს ნაწევრს არა ჰქვამს, რაც მუხის ფიგურას აქვს და ფინის ზოგჯერ მუტად მწკრივს გემოს აძლევს. ეს კიდევ არაფერი, რადგანაც სმირად არ მოხდება ნოღამ, ნამეტნავად თუ ფინია ძალიან დიდხანს არა ჰქვამს ბოჭკავში და თავის დროზეა გაბადებული ბოთლებში, თუ არა და ბოჭკავში ძალიან დიდხანს შევადგოს ფინის მთავარი (деятельный) გემო ეძლევა.

ფინია რომ კარგად შეინახებოდეს ტურტელში, მინამ ბოთლებში გადასაფები ვახუშტი, ამისათვის საჭიროა არც მეტის-მეტს ნესტიანს ადგილას იდგეს, არც მეტის-მეტს მშრალს ადგილას. ბოჭკა რადგანაც ზეზეა, ვერც ნესტისაგან შეინახავს თავს, ვერც სიმშრალისაგან, რაც ან სველობაა, ან გოღვა-ნესტისაგან ბოჭკას რომ ეყიდება, წყალ-სარტყელი წინა თულებს, ჰქუფდება და სმირად ისე მოულოდნელად და ანაზღვეული, რომ დავინოს დაფერისაგან ვერც კი გადარჩენენ ნოღამ. ეს სმირად მოხ-

დამოკიდება ხოლმე უცხოთა შორისა; მეტი რა არა თქმულა, რა დაღწერილა ამ უცხოთა შორის. შინი და ამა თუ ერთხელ მინც ქალებზე ხმა ამოვიტყოს. ნუ თუ უცხოეთში ქალების ისე ახუჩადა ჰყოთ ადგილებული, ისე უღირსად მიჩანათ, რომ არც ავად ლაპარაკობენ ამათზე და არც კარგად? როგორ არა, ლაპარაკობენ და ბეგრისც ლაპარაკობენ, მაგრამ ავის თქვიდამ ღმერთმა დავიფაროს და კარგისა კი რა მოვახსენიოთ, ამისიც გემინოდა. ერთხელ-ორჯულად კი ემშაბა წავაგეტყუა და ორიოდ სიტყვა ესტკით ჩვენს გაზეთში ქალებზე, — ტყუილი არა გეთქვამს, ჩვენს სიტყვებში მართლის მეტი არა იქნება. და, წარმოადგინეთ, ამ მართლის თქმისათვისაც ბეგრი ვინანთ, ბეგრულ თითზე ვიკანთ. თქვენი არა ვიქო, მკითხველო, და ჩვენ კი ისე ანაუფისა გვემინიან, ისე ანაუფის ფერდობი, როგორც ქალის რწახა: მწველი, სუსხინი და ეკლიანი. მოდი ამის შექმნა და კიდევ გაბეჭდო ქალებზე ლაპარაკი! — მაგრამ წარმოადგინეთ, დღეს კი,

დებო ნოღამე გაზოფხელსა და შე-მოვადგამზე, როცა დედა დამე ერთმანეთს უსწორდება. როცა გოღვა და მშრალობა, მამინ ბოჭკა ძალიან იმართს ფეხისას ასე, რომ ას ორმოც-და-ათს თუნეზედ შეიღ-რვა ბოთლს იყლებს თვეში, მამინ როდესაც ზომიერად ნესტიანობაში კი მართლ ორსა და თუ დასჭირდება სამს ბოთლსა. ამის გამო თუ მშრალობა, ბოჭკას თვეში ოთხჯერ და ხუთჯერაც გადავსება უნდა და თუ ზომიერი ნესტიანობა — ორჯერაც მაინცა-და-მინცა. ფინია ოთხჯერ, რომ მისი ტურტელი, რამაც სდგას, დიდს სიტყვებს მოიცავს უფრო იყოს და დიდს სიტყვებს და მინც-და-მინც-ისეთს გარემოებაში იყოს, რომ სწორადვე ცვლად გვათის ჰჭერის სითბო-სიცოცხლა ვერ მისწავდეს.

მზის სხივი — სინათლე არ უნდა სწვევებოდეს ტურტელსა, იმიტომ რომ მზის სხივი ათბობს და ფინია აუღუჭებს. უკველს ამის ისეთი ტურტელი, რომელიც ბოჭკასავით ზეზე უნდა იდგეს, ვერას გზით ვერ იცილებს.

ფინია რომ თავი დაიჭიროს, საჭიროა 10-ზედ ნაკლები და 12-ზედ მეტი სითბო არ ეწოდება. ზეზე მდგომარე ტურტელს, რომელსაც ჰჭერი ახვევია ყოველის მხრივ, აუცილებლად ხან მეტი სითბო ექმნება და ხან ნაკლები იმისა და მიხედვით, რა სითბო-სიცოცხლე გართეს ჰჭერში. მინც - და - მინც თანხარობა, სითბო-სიცოცხლე ზომის იგივეობა აუცილებელს საჭიროებას შეადგენს ფინის კარგად შეინახვისათვის.

რამ წამალიცა აქვს. რადგანაც ბოჭკა იმისთანა ტურტელია, რომ არც ერთის ზემოსენებულს განსაცდელს თვითონ ვერ უძლებს და ვერაშაში ეს ვავრი ტურტელი თითქმის ყველგან ხმარებულია, იმიტომაც იქ, რაც ტურტელს აქვია, იმის თვითონ მარანს, ანუ სარდაფს მოსთხოვენ ხოლმე. ჩვენ არ გამოვუდგებით იმის ადწინა თუ, — რომ არს მარანს, ან სარდაფს აშენებენ. ჩვენთვის ამ ეხმად საკმაო მარანს ისა ესტკითა, რომ სარდაფს, ანუ მარანს იმ წინ-დასველებლობა აყუთებენ, რომ საჭირო სითბო-სიცოცხლე ზომაც, სინათლისა, თუ ნესტ-მშრალობისა, — როცა უნდა, — ამ დონეზედ დასჭირდეს ხოლმე, რა დონესაც დროა და ჰჭერის ცვლილება მოითხოვს. ამ სხივთ იქ მარანს, ანუ სარდაფს აყუთებენ იმ წინ-დასველებლობით, რომ ფინის ტურტელი ხსენებულს განსაცდელს მამართლან და ჩვენ კი თვითონ ტურტელს ფეხისას ვიყენებთ იმ მდგომარეობაში, რომელიც უნდა იმ განსაცდელს ხელი არ მიუწვდება.

ჩვენი კარგი ქვეყრი იმით, რომ თითქმის ქვაბ ქვეყლი თინისა და მიწაში ჰჭერს სწორად — იმ სამსხურს გვიწევს, რასაც კარგი სარდაფი, ანუ მარანი ვერაშეიქვს. ახა ყოველი ზემოსენებული განსაცდელი ჩამოსხვეული და ჩვენებურ ქვეყრით შეინახავს ფეხისას ზედ მაიყენეთ, თუ ყოველს ამაში ჩვენს ქვეყრმა თავი არ დაიჭიროს, არ იმართლან და ბოჭკასზედ მეტი სიცოცხლე სართად არ დასამტოს. უკრ იმით, რომ ქვეყრით ვაჭყობილი მარანი გაცილებით იფერა ვიდრე ვერაშა უფლი მარანი, რომელიც იმ-

როთ ცხოვრებაში, საზოგადოებაში, ამითი აზრი, რასაც ვერაშეიქვს, უფრო ლუბის ღირსია, და აი ჩვენც ამაზედ გვინდა მოვალაპარაკოთ მკითხველებს.

კარგა ხანია, რაც ვერაშაში აღიძრა ესრედ-წოდებული ქალების საქმე. ქალები აჯანყდნენ და დაიწყეს ქალები: აღარ გვინდა ვინცე, სხვის მწვერებლები, სხვის ბრძანებლობის ქვეშ ჩვენც ისეთად თვისუფლებ, დამოუკიდებლობა, უფლებების შემენა გვსურს, როგორც მამაკაცებს აქვთ; მოგვეწყონდ მონჯობა, მტერისა და მგლობის გაუპირადობა; ახლა ჩვენც გვინდა ქვეყანაში გავწიროთ, საქმეობა საქმეებში მონაწილეობა მივიღოთ.

ქალებს ბეგრი მამაკაცი მივებრო, ქალების საქმეს ბეგრი მომხრე, მოკვეთ აღმოუჩნდა, თუმცა მტრები კი უფრო ბლომად წარმოადგინა. ასტყდა გაცხარებული ბაბა, ბაბოლა, ქალების მომხრენი ეტყებოდნენ ქალებსა და ჩვენის აზრით, ძალიან

დენად უფრო ძვირია, რამოდენადაც ბეგრი განსაცდელი წინ-დასახავი ბოჭკის გამო. მეორე ისა, რომ ჩვენი ქვეყრი არ იმართს ფეხისას და ბოჭკა კი, რაც უნდა სარდაფს გაცილებული და ძვირფასი მარანი იყოს, უსათუოდ შეიძრობს და თვეში უკანასკნელად ორჯულად მინც გადასვებს ჰსაჭიროებს. მე-სამე ისა, რომ ქვეყრი მთელს საუკუნობას სძლებს და ბოჭკა კი არა. ესეც დღი ანგარიში საუკუნობაშია საქმეში. ერთი ეს არის, რომ ქვეყრამდე ფეხის ამოღება უფრო ხარჯიანია, უფრო ცოტად თუ ბევრად საზარელია, როგორც ზემოთა ესტკით, ხოლო იგივე ქვეყრი, როგორც ფეხის ამოღებელი და შესახანი ტურტელი, ჩვენის ფეხით, თუ არ სჯობია ბოჭკას, არაფერში არა ჩამოუვარდება.

როგორ ინახავს თანხარად სითბო-სიცოცხლე ჩვენი ქვეყრი — ეს რომ წინადაც ესტკით, როცა დუდილ-ზედ ვლაპარაკობდით, ისიც ესტკით, რომ, მიწით მტვინოდ გარემო-მორტყმული და საკმაოდ დრამა მიწაში ჩამჯდარი ქვეყრი ზამთარში იმოდენა სითბოშია, რაც საჭიროა და ზეზე უფლებს საკმაო სიცოცხლეში, რადგანაც მიწა ზამთარში გართეს ჰჭერზედ ბევრად თბილია და ზეზე უფლი — ბევრად გრილი და ზეზე უფლი ვერასაც ფეხისა შემოსხვევამაც სითბო 10/-ზედ ნაკლები და 12/-ზედ მეტი ვერაშეიქვს ჩვენში. სინესტეც გადასტყუებული არა აქვს ჩვენში მიწას. აქ ჩვენს მეტის-მეტს სიმშრალე უფრო საფრთხეობია, ვიდრე სინესტეც და როცა ეს არის, მარანსა ჰჭერვენ ხოლმე. მზის სხი-

საფუძვლიანად ეტყებოდნენ: გენ-ბათი საქმეობა საქმეებში მონაწილეობის მიღება, საქმეობა მუშაობა — მობრძანდით, აი ეს ქვეყანა და ეს საქმე, ადგილი თქვენთვისა მოიპოვეთ. მოკვრიბით ჩვენი თვისუფლება, დამოუკიდებლობა, გმურთ ჩვენი უფლება — ჩვენ გზას გმურთ, მობრძანდით და თქვენ თითონ სინჯეთ, რა ტკილი და საუცხოვო ხილვა გახლეთ მამაკაცის უფლება და დამოუკიდებლობა, რომელსაც თქვენ ასე შენაწილით... ქალების მტრები სულ სხვის ამბობდნენ. ამით ვინაფერი ჩანდა მამაკაცებს აქვთ; მოგვეწყონდ მონჯობა, მტერისა და მგლობის გაუპირადობა; ახლა ჩვენც გვინდა ქვეყანაში გავწიროთ, საქმეობა საქმეებში მონაწილეობა მივიღოთ.

ვი ხომ ვერსა ერთი ვერ მივარდებოდა მიწაში ჩადგომულს კვერთხს...

ამ სანთი ერთი და იგივე საჭიროებად დავინახე მანკისათვის ჩვენს განსაცხადს...

ახალი ამბავი

ავტორთების ორი კვირაა, რაც ტფილისის ბუღურებზე და ბაღებში დადის ერთი ასირია...

გაზაფხულისათვის კისიუფათვის და ჯან-მრთელობის სიმამრებზე...

რამ უფრო სხვა ტბილის პანგე კი: თქვენ, დედა-კაცები სუსტი, აზიზები მინდობითა...

ქალებმა და ამით მომხრეთ, რასაც ვერცხვითა, არ დაივრცეს მოწინააღმდეგეთ...

ეკიმები და პოლიციის წარმომადგენლები და ურჩევნე ყველას მტკიცედ შესარულონ...

ახალს ქართულს სამეურნეო განვითარების ბეჭდის ნებართვით უკვე ნათარქია...

- 1) მთავრობის განკარგულებას, სოფლის ცხოველურად და მუშაობას შესახებ; 2) სამეურნეო კეთილმოქმედებას; 3) წარმოებას...

ახი რა მდგომარეობაში იყო დედა-კაცების საქმე, როცა დიუბინგმა მისი ამოღება დააბრია...

როგორც ვთხოვთ? გარდაწყვეტილი არც ჰქონდა უთქვამს და არც არა — არც ერთი მხარეს აწერინა...

ში ჩივილი ამიერ-კავკასიაში, რატომღაც ღირსის წარმოების მოკლებად ხელის (წ) ერთმა ფრანგთა საეპიკო...

იგივე განვითარება ამბობს, რომ დიდის ურჩევლობითა სინჯვენ კავკასიის მიწებს...

სომხურს განვითარებას „ნორ-დარს“ სწევრები დემოტო სტამბოლიდან, რომ ხონთქარი ყოფილი მოქალაქე...

ქეთათიდან სწევრნი ვაჭ. „კავკასიაში“, რომ წარსულს კვირას აქ განათულ იქნა კონცერტი...

დეთ პოლიტიკაში, ცხოვრებაში, საზოგადო საქმეებში, როგორც კაცებსა, — დიუბინგმა სრულიად მზარი აუქცია...

რაც შეეხება იმას, ქალების უნდა მიეცეთ და შეუძლიანთ უნდაღვსის განაღვლებების შეთავაზება...

ტფილისის სამოქალაქო გამგეობაზე ამ განად სახანაო დიდის ვარდა ხარჯების ცალი 173 ათასი მანათი...

ახლქსანდრეს ქვეთის ბაღში და-კვეთილი ღვას პატარა ფარდელი, რომ მელნიაც წინად შუშუნა წყლები...

იგივე განვითარება ამბობს, რომ ადლარში, შავს სოფელს ახლო, საქალაქო გამგეობა ბაღის გამართვის აზრით...

მავე განვითარების სწევრნი შუშუნა, რომ ამ დღეებში აქ იზრდეს ბრძოლა...

შეცდომის განკარგება. გუშინდელს მთავრობის წარმომადგენლებმა...

ესეთი უნდა ესთავი, — დიუბინგი უფროს არა მყოფს, რომ დედა-კაცებში...

ასეთის აზრისა დიუბინგი დედა-კაცებს, დედა-კაცების უფლებების მიჩვენებას...

ნორდალუ პირდაპირი, გულ-ახელი, მოულოდებელი მოქმედი. ნორდალუ დიუბინგისათვის აქედ — იქით არ...

პირად. უნდა იყოს: შუა ჰაქანის მმართველის პირად შუა ჰაქანის მმართველის პირად...

წარსული რედაქციის მიმართ

ტფილისში ერთადერთი ბინა ახლანდელს თაში, სავა მოილა ტფილისის მუშა, სხვა-და-სხვა ხელისათვის...

შეცდომის განკარგება

გუშინდელს მთავრობის წარმომადგენლებმა მთავრობის წარმომადგენლებმა...

ნორდალუ პირდაპირი, გულ-ახელი, მოულოდებელი მოქმედი. ნორდალუ დიუბინგისათვის აქედ — იქით არ...

